

§ 157**Stärkt när demokrati i Botkyrka kommun (KS/2017:96)****Beslut**

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige:

1. Kommunfullmäktige fastslår arbetsgruppens betänkande som inriktning i kommunens arbete för att utveckla när demokratin.
2. Kommunledningsförvaltningen uppdras att se över aktuella styrdokument och utarbeta förslag till nya/reviderade styrdokument i enlighet med betänkandet.
3. Eventuella kostnader för 2018 hanteras inom kommunstyrelsens ram.
4. Nya/reviderade styrdokument samt övriga förslag till beslut för verkställande av betänkandet ska koordineras med UNO-utredningen (utredning av kommunens nämndorganisation) och tillställas kommunstyrelsen senast 31 mars 2018 för implementering senast 1 januari 2019, till dess fortgår nuvarande arbete.
5. Uppdrag 2017-02-06, § 40 anses slutfört.

Deltar ej i beslut

Samtliga ledamöter för (M) samt Östen Granberg (SD) och Stefan Dayne (KD) deltar ej i beslutet.

Motivering

Utan en bra när demokrati uppnår inte Botkyrka sin fulla potential. Botkyrkas 90.000 invånares är experter på sin egen gata och de som bäst känner till Botkyrkas behov och förutsättningar.

Botkyrka har länge arbetat hårt och intensivt med att stärka när demokratin. Kommunen har utvecklat många metoder för medborgare att vara delaktiga.

2017-09-04

Dnr KS/2017:96

Ändå så känner inte Botkyrkaborna att de är delaktiga och att deras åsikter tas på allvar. Därför beslutade kommunstyrelsen att utreda hur närdemokratin i Botkyrka ska utvecklas och bli bättre.

Utredningen har vänt på alla stenar i Botkyrkas närdemokratiarbete och även sett till nationella exempel på lyckat arbete för medborgarinflytande.

Medborgares synpunkter och tankar ska tas på fullaste allvar och inga bra förslag ska gå till spillo. Därför måste byråkratin förenklas, budget och beslut läggs närmare medborgarna samt att mer fokus läggs på att få in medborgarnas synpunkter.

Det är kommunens fel att medborgares synpunkter idag inte tas till vara till fullo. Därför utgår besluten från att det är den kommunala beslutsfattningen och byråkratin som behöver ändras, inte medborgarnas synpunkter.

Därför föreslår vi nu tre stora förändringar för bättre närdemokrati:

Ökat fokus på närdemokratin

Medborgarnas synpunkter och tankar måste kunna omhändertas på riktigt. Genom att starta en dialogkommission med koppling till kommunstyrelsen skapas en tydlig kedja från medborgarnas synpunkter till beslut om åtgärder.

Dialogkommissionen ska koncentrera sig på en stadsdel i taget. På så vis koncentreras kommunens fokus, kommunikation och åtgärder till en stadsdels utveckling. Det gör att dialog, analys, genomförande och återkoppling sker mer koncentrerat och medborgarnas synpunkter kan genomföras snabbare. Dialogkommissionen får också uppgiften att genomföra minst två rådslag per år med syftet att möjliggöra direkt påverkan för medborgarna på sitt närområde. Med dessa två ben kan kommunen nyttja medborgarnas expertis i avgränsade frågor så väl som kommunens allmänna utveckling.

Stärkt områdesutveckling

Områdesutvecklingen ska ske hela tiden och fortsätta mellan dialogkommissionens besök i stadsdelen. Åtgärder som är enkla ska kunna gå snabbt och inte innebära onödig byråkrati. Därför stärks områdesutvecklarens mandat så att medborgarnas synpunkter snabbt kan tas till vara.

Områdesutvecklarna är idag mycket närvarande i stadsdelarna och ser vad som händer och får många tips på utvecklingsområden. Många åtgärder är enkla att genomföra men bromsas upp på grund av en tungrodd byråkrati, dåliga budgetförutsättningar samt oklara mandat för områdesutvecklaren.

2017-09-04

Dnr KS/2017:96

Därför är det viktigt att minska byråkratin och förtydliga områdesutvecklarnas roll och mandat i kommunen.

Utvecklad hantering av medborgarsynpunkter och "en väg in"

Botkyrkaborna skickar in mängder av idéer, synpunkter, tankar och förslag till kommunen om hur platsen kan utvecklas. Dessa ska få den uppmärksamhet de behöver och förtjänar, de ska dock inte fastna i överdrivet långa beslutsprocesser och kostsam hantering. En medborgare ska inte heller behöva hålla reda på skillnaden mellan medborgarförslag, synpunkt, felanmälan och så vidare. Kontakter man kommunen ska man få en rättvis behandling utan byråkratiskt trassel.

Därför utvecklas nu medborgarförslagen till medborgarsynpunkter. Detta gör att enklare förslag inte behöver lång beredningstid utan snabbt kan beslutas om, åtgärdas och återkopplas till medborgaren. Större förslag går istället att besluta om när det är ett så pass viktigt och/eller komplicerat förslag att det är värt längre beredningstid.

"En väg in" innebär också att alla medborgarsynpunkter som kommer till kommunen ska ordnas i ett ärendesystem som enkelt går att följa från inkommet förslag, genom beredning, till beslut och återkoppling till medborgaren.

Med dessa tre förändringar kommer beslut och budget närmare invånarna så att deras tankar och idéer snabbare kan ge effekt och kommunen kan bättre ta till vara medborgarnas expertis.

Yrkanden

Ebba Östlin (S) lämnar ett tilläggsyrkande om att ärendet går vidare till kommunfullmäktige för beslut.

Anders Thorén (TUP) yrkar avslag till reviderat ordförandeförslag.

Fredrik Olsson (MP) och Emanuel Ksiazkiewicz (S) yrkar bifall till reviderat ordförandeförslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer reviderat ordförandeförslag mot Anders Thoréns (TUP) avslagsyrkande och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med reviderat ordförandeförslag.

2017-09-04

Dnr KS/2017:96

Särskilt yttrande

Fredrik Olsson (MP) lämnar ett särskilt yttrande, bilaga.

Expedieras till:
Kommunfullmäktige

SÄRSKILT YTTRANDE

Kommunfullmäktige

2017-09-28

Ärende 157 Stärkt närdemokrati i Botkyrka kommun (KS/2017:96)

Vi har under många år påpekat (ibland med stöd i externa genomlysningar) att kommunen har för många ingångar för medborgarna och att den alltför vildvuxna floran bör gallras. Det är för ”spretigt” och medborgare upplever ofta förvirring i de alldeles för många kanaler som kommunen haft för dialog och kommunikation. Trots de många ingångarna upplever alldeles för många medborgare att det är svårt med dialog med kommunen.

Det faktum att den styrande majoriteten S+V+MP föreslår nedläggning av dialogforum samt medborgarförslagen är förstås något som vi, som en konsekvens av vår oförändrade hållning till desamma, utan problem kan ställa oss bakom.

Dialogforum har aldrig fullt ut fungerat som det var tänkt. Dessutom har det alltid funnits en diskrepans i funktionaliteten och besöksantalet mellan den norra och den södra kommundelen. Vi kom efter par år fram till detta. Det tog ytterligare ett par mandatperioder för majoriteten att göra detsamma, men bättre sent än aldrig.

Medborgarförslagen har också haft en klar överrepresentation av tämligen välbeställda kommuninvånare i den södra kommundelen. Påfallande ofta har de varit av synpunktkarakär och inom ramen för Samhällsbyggnadsförvaltningens verksamhetsområden. Samhällsbyggnadsnämnden har de senaste åren varit den mest ärendetunga nämnden och medborgarförslagen har spelat en betydande roll i detta. Dessutom bör man lägga till antalet tjänstemannatimmar som (ofta i onödan) har gått till att administrera alla medborgarförslag.

Det tredje förslaget, stärkandet av områdesutvecklingen, kan komma att leda till positiva effekter för respektive kommundel. Vi har också märkt att det kan ta för lång tid att komma till skott med enkla förbättringsåtgärder, som sannolikt först identifieras av områdesutvecklarna. Med tydligare mandat, mindre byråkrati och mer resurser kan säkert deras arbete bli mer effektivt och snabbfotat. Det får förstås framtida utvärderingar utvisa, men vi är initialt positiva.

Dessutom innebär liggande förslag en ekonomisk effektivisering av en art som vi alltid förespråkar, med större fokus på kärnverksamheterna.

Jimmy Baker (M)

Stefan Dayne (KD)

Ärende 157 Stärk när demokrati i Botkyrka kommun

Botkyrka kommun har under många år haft en bristande när demokrati. Enkla åtgärder bromsas upp av en tungrodd byråkrati och många invånare känner att de inte kan påverka kommunala beslut.

Ett tydligt exempel är frågan om Tullinge egen kommun. Många Tullingebor engagerade sig och lyckades samla in närmare 7 000 namnunderskrifter för att få till stånd en folkomröstning. I folkomröstningen röstade 67 % av Tullingeborna JA vilket motsvarar 2/3 majoritet. Trots detta valde kommunledningen att inte gå vidare med delningsfrågan och därmed inte lyssna på Tullingeborna.

Det är svårt att se hur Tullingeborna ska få någon större tillit till den kommunala demokratin när frågor behandlas på det sättet. Resultatet blir snarare en känsla av svek som underminerar förtroendet för demokratin.

Nu har ett nytt beslutsunderlag med tjugisiga formuleringar arbetats fram. Av dokumentet framgår bland annat att *”medborgarnas synpunkter och tankar måste kunna omhändertas på riktigt”* och att *”tanken är att stadsdelsdialogerna framförallt ska fokusera på kommuninvånarnas åsikter om området och frågor som de själva bedömer som angelägnå”*.

Det låter fint, men frågan är vad det verkliga resultatet blir? En stor risk att medborgarna får en falsk bild av vilket inflytande de kan få. För faktum är att trots kommunledningens olika demokratiexperiment såsom t ex det hårt kritiserade dialogforum har utvecklingen varit negativ. Och nya projekt som t ex en ”dialogkommission” och andra låtsasdemokratiska experiment löser knappast grundproblemet.

Istället behövs när demokrati på riktigt och vi har därför lämnat in en motion om att inrätta kommundelsnämnder i Botkyrkas fem kommundelar med ett lokalt ansvar för frågor som rör det egna geografiska området. Sammansättningen av nämnden bör utgå från valresultatet i respektive kommundel. Då skulle representativiteten bli bättre och de olika politiska uppfattningar som finns bland invånarna i olika kommundelar skulle bättre återspeglas jämfört med nuvarande kommunfullmäktiges sammansättning.

Tullingepartiet säger NEJ till nya låtsasdemokratiska experiment och JA till riktig när demokrati.

Vi föreslår kommunfullmäktige besluta
att avslå ordförandeförslaget

Anders Thorén (TUP)

Carl Widercrantz (TUP)

Särskilt yttrande

Kommunfullmäktige 2017-09-28

Ärende 158 Stärkt när demokrati i Botkyrka kommun (KS/2017:96)

Sverigedemokraterna håller med om stora delar av arbetsgruppens betänkande. Vi kan konstatera att till exempel dialogforum inte alltid fungerat optimalt inom alla kommundelar, men vi vet också att i en del kommundelar har dialogforum fungerat väl.

Vi ser fram emot att hitta ett bra sätt att stärka när demokratin inom hela kommunen.

Det vill till att inte medborgarna upplever att det inflytande man har idag där dialogforum fungerar undergrävs.

För Sverigedemokraterna Botkyrka

Östen Granberg

Ärende 158 Stärkt när demokrati i Botkyrka kommun

Särskilt yttrande:

Miljöpartiet ser mycket positivt på att när demokratin utvecklas och ansatsen att förstärka Botkyrkabornas egenmakt och inflytande i lokala frågor. Vi vill dock i den fortsatta utredningen lyfta Botkyrkabornas möjlighet till förstärkt egenmakt genom medborgarbudget eller dylikt.

Fredrik Olsson (MP)

2017-08-10

Dnr KS/2017:96

Referens

Arbetsgruppen för utveckling av Botkyrka
kommuns närdemokrati

Mottagare

Kommunstyrelsen

Uppdrag - Närdemokrati

Förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen antar arbetsgruppens betänkande som inriktning i kommunens arbete för att utveckla närdemokratin.
2. Kommunledningsförvaltningen uppdras att se över aktuella styrdokument och utarbeta förslag till nya/reviderade styrdokument i enlighet med betänkandet.
3. Eventuella kostnader för 2018 hanteras inom kommunstyrelsen ram.
4. Nya/reviderade styrdokument samt övriga förslag till beslut för verkställande av betänkandet ska koordineras med UNO-utredningen (utredning av kommunens nämndorganisation) och tillställas kommunstyrelsen senast 31 mars 2018 för implementering senast 1 januari 2019, till dess fortgår nuvarande arbete.
5. Kommunstyrelsen anser uppdrag 2017-02-06, § 40 slutfört.

Ärendet

Kommunstyrelsen beslutade 2017-02-06, § 40 att tillsätta en politisk arbetsgrupp med uppdraget att utreda och lämna förslag till hur Botkyrka kommuns närdemokrati kan utvecklas. Utredningen har bedrivits i samarbete med en tjänstemannagrupp från medskapandeprocessen och resultatet presenteras i föreliggande betänkande.

Arbetsgruppen har utgått ifrån kommunens befintliga verksamhet men också tagit del av exempel från andra kommuner. Utifrån dessa har arbetsgruppen formulerat ett antal utvecklingsförslag som delats in i nedanstående tre områden:

- Öka fokus på närdemokratin genom att systematiskt fokusera på en stadsdel i taget

2017-08-10

Dnr KS/2017:96

- Stärk områdesutvecklingen
- Utveckla synpunktshanteringen och medborgarförslag

Betänkandet med förslag lämnas härmed över till kommunstyrelsen för antagande som inriktning i kommunens arbete för att utveckla närdemokratin och för fortsatt utredning och handläggning hos kommunledningsförvaltningen. Detta arbete ska även ske i dialog med parallellt pågående UNO-utredning (utredning av kommunens nämndorganisation).

Bilagor

1. Stärkt närdemokrati i Botkyrka kommun, betänkande från arbetsgruppen för utveckling av Bot-kyrka kommuns närdemokrati

2017-08-10

Inledning	2
1. Öka fokus på närdemokratin	3
Bakgrund/Nuläge	3
Arbetsgruppens förslag i korthet.....	5
Utvecklat förslag	5
Att utreda vidare	9
2 Stärk områdesutveckling	10
Bakgrund/Nuläge	10
Arbetsgruppens förslag i korthet.....	10
Utvecklat förslag	11
Att utreda vidare	12
3 Synpunktshantering och medborgarförslag	13
Bakgrund / Nuläge	13
Arbetsgruppens förslag i korthet.....	14
Utvecklat förslag	15
Att utreda vidare	15

2017-08-10

Inledning

En välfungerande demokrati handlar inte bara om att rösta i de allmänna valen utan också om att medborgarna ska vara delaktiga och ha möjlighet att påverka politiska beslut och samhällsutvecklingen mellan valen. Enligt kommunens senaste medborgarundersökning upplever ungefär två femtedelar av kommuninvånarna i Botkyrka att de kan påverka kommunala frågor som intresserar dem.

I Botkyrka kommun finns flera sätt för kommuninvånare att engagera sig för att påverka politiska beslut och samhällsutvecklingen. Det handlar bland annat om möjligheterna att

- anmäla fel och lämna synpunkter,
- lämna medborgarförslag,
- delta i dialogforum,
- delta i medborgarpanel,
- delta i samråd och andra dialoger, främst i samhällsbyggnadsprocesserna.

Flera av kommunens arbetssätt och kanaler för påverkan har använts i många år och är nu i behov av en genomlysning och vidareutveckling. I februari 2017 fattade kommunstyrelsen därför beslut om att tillsätta en politisk arbetsgrupp med syfte att ”utreda och vända på alla stenar för att utveckla Botkyrkas när-demokrati”. (KS/2017:96).

Arbetsgruppen presenterar nu ett antal utvecklingsförslag. Vi har i vårt arbete utgått ifrån kommunens befintliga verksamhet men också tagit del av exempel från andra kommuner.

2017-08-10

1. Öka fokus på närdemokratin

Arbetsgruppens första förslag handlar om att koncentrera dialogen mellan politiker och kommuninvånarna genom att låta en ambulerande dialogkommission fokusera på en stadsdel i taget. I förslaget ingår också att ersätta dagens medborgarpanel med rådslag.

Förslaget innebär att dialogforum och medborgarpanelen läggs ner. Lagstadgade samråd enligt Plan- och bygglagen ska genomföras på samma sätt som tidigare.

Innan arbetsgruppens förslag beskrivs närmare ges en kort beskrivning av hur kommunen arbetar idag med dialogforum, medborgarpanel och samråd i samhällsbyggnadsprocesserna. Felanmälan, synpunkter och medborgarförslag beskrivs i avsnitt tre.

Bakgrund/Nuläge

Dialogforum – så fungerar det idag

Dialogforum är ett lokalt forum där förtroendevalda möter kommuninvånare. Dialogforum finns i Grödinge, Tumba, Alby, Fittja, Hallunda-Norsborg och Tullinge.

Dialogforums huvuduppdrag är enligt dialogforums riktlinjer och handbok ”att bjuda in Botkyrkaborna till dialog om kommunala frågor med anknytning till området” och att ge ”invånarna en verklig möjlighet att påverka kommunens beslut i ett tidigt skede”.

Dialogforum ligger under kommunfullmäktige, men är inget beslutande organ. Partierna nominerar sina representanter och kommunfullmäktige beslutar vilka som ska ingå. I varje forum sitter elva ledamöter.

Varje dialogforum ska genomföra fyra till sex dialogmöten per år. Efter varje dialog bestämmer ordföranden, ofta i samråd med övriga ledamöter, vilka synpunkter som ska skickas vidare till berörda nämnder och förvaltningar. Vid varje nämndsammanträde finns dialogforums synpunkter med som ett stående ärende. Återkopplingen till kommuninvånarna sker främst via kommunens webbplats och muntligen vid efterföljande möten.

2017-08-10

År 2016 hade dialogforum alltifrån en handfull till cirka 100 deltagare vid ett öppet torgmöte. Det genomsnittliga antalet deltagare var 29 personer. Exempel på teman som avhandlades var ”trafiken i Grödinge”, ”Albys kvinnor på arbetsmarknaden” och ”att vara äldre i Tullinge”. Aktiviteten bland dialogforums ledamöter varierade. I genomsnitt deltog sex av elva ledamöter vid varje dialog.

Medborgarpanelen – så fungerar den idag

Medborgarpanel är ett internetbaserat verktyg för dialog med medborgarna som har använts i kommunens demokratiarbete i cirka tio år. I medborgarpanelen ingår minst 600 kommuninvånare. Enligt kommunens tre rekryteringskriterier ska deltagarna vara i alla åldrar, från alla kommundelar och jämnt fördelade mellan kvinnor och män.

Antalet paneler har varierat mellan åren, men ambitionen är ca tre till fyra paneler per år. Teman för de tre senaste panelerna har varit ”ny biblioteksplan i Botkyrka”, ”kommunens sponsring av föreningar” och ”kommunens medborgarkontor”. Svarsfrekvensen varierar, men överlag deltar mellan 150 och 300 personer.

Tanken är att de fysiska mötena och de internetbaserade panelerna ska komplettera varandra i kommunens dialog med kommuninvånarna. Att vara med i en medborgarpanel är ett enkelt sätt för kommuninvånarna att delta, eftersom de kan svara på frågor när de vill under den tid som panelen pågår.

En utmaning i kommunens arbete med medborgarpanelen har varit ett stundtals svagt intresse från nämnderna och förvaltningarna att använda panelen i viktiga frågor. Inför införandet av rådslag är det därför viktigt med en ordentlig förankring för att väcka intresset för denna metod i kommunen.

Samråd enligt Plan- och Bygglagen (PBL) – så fungerar det idag

Under samråd och granskning har medborgare och fastighetsägare rätt att lämna synpunkter på program eller förslag till nya detaljplaner. Handlingarna finns både fysiskt på utställningsplatser och på botkyrka.se.

Endast skriftliga synpunkter som inkommit under samråds- och granskningstid kan ligga till grund för rätten att överklaga detaljplanen om synpunkterna inte har blivit tillgodosedda. Synpunkterna skickas skriftligen till samhällsbyggnadsförvaltningen med brev eller e-post. Under år 2016 genomfördes elva samråd i enlighet med Plan- och bygglagen.

2017-08-10

Dialog utöver PBL:s krav

Botkyrka kommun har under längre tid arbetat aktivt med medborgardialog utöver de krav som PBL ställer. Kommunen har till exempel arrangerat dialoger i samband med framtagande av de stadsdelsvisa utvecklingsprogrammen, översiktsplanen, Alby stadsbyggnadsidé, Brunna och Fittja detaljplaneprogram och nu senast Storstretens strukturplan och programmet för Tullinge centrum.

Arbetsgruppens förslag i korthet

- ✓ Gör om medborgarpanel till digitalt rådslag.
- ✓ Genomför minst två rådslag om året i kommunen.
- ✓ Lägg ner dialogforum.
- ✓ Inför ett årshjul där kommunen ställer en stadsdel under luppen i tre månader, för att sedan gå vidare till nästa.
- ✓ Inför en ambulerande dialogkommission som ska följa årshjulet och fokusera dialogen i en stadsdel i taget samt samordna rådslagen.
- ✓ Matcha förvaltningsarbete och nämndarbete med årshjulet i så hög utsträckning som möjligt.

Utvecklat förslag

Förslaget innebär att kommunens medborgardialoger ska koncentreras till en stadsdel i taget. Dialogforum läggs ner och ersätts av en politiskt sammansatt dialogkommission som verkar i alla stadsdelar.

Genom att fokusera på en stadsdel åt gången kan all energi riktas åt ett håll, vilket bedöms kunna öka intresset för dialogen hos medborgarna. Modellen som Botkyrka kommun inspireras av är ”Hej stadsdel”, ett dialogprojekt som genomfördes i tio stadsdelar i Malmö under åren 2007-2013.

Tanken är att stadsdelsdialogerna framförallt ska fokusera på kommuninvånarnas åsikter om området och frågor som de själva bedömer som angelägna. Dialogen får gärna beröra aktuella frågor, men ska inte begränsas till frågor som just då står på den kommunala agendan. Varje dialogperiod kan bestå av flera dialoghändelser i stadsdelen. En del i dialogkommissionens arbete kan till exempel vara att genomföra trygghetsvandringar.

När kommunen vill ha kommuninvånarnas input i en specifik fråga ska kommunen noga definiera var i den kommunala processen frågan ligger och hur påverkbar den är, så att det blir tydligt för kommuninvånarna var och hur de kommer in i processen.

2017-08-10

Efter varje dialog ska dialogkommissionen säkerställa att kommuninvånarna får återkoppling om hur deras synpunkter har hanterats. Dialogkommissionen ansvarar också för att återrapportera resultatet till kommunstyrelsen. En särskild budget ska finnas under kommunstyrelsen för att realisera synpunkter som kommer in genom dialogkommissionen från medborgarna.

Dialogkommissionen ska utöver detta, med stöd av framförallt kommunledningsförvaltningen, ansvara för att samordna minst två rådslag per år. Rådslagen bör handla om vardagliga frågor som berör medborgarna. Rådslagen ska vara digitala och ersätta dagens medborgarpaneler.

Hur kan arbetet ske rent praktiskt?

Arbetsgruppen föreslår att ett årshjul införs som visar viktiga hållpunkter under året. Varje stadsdel ska stå i fokus tre månader i taget, vilket gör att årshjulet över samtliga stadsdelar spänner över mer än ett år. På så sätt sker en naturlig rotation, vilket gör att frågor kopplade till en specifik årstid inte alltid dyker upp i en och samma stadsdel.

Årshjulet ska bl.a. visa:

- 1) När varje ny dialogperiod startar och slutar samt vilken stadsdel som står i fokus.
- 2) När berörda aktörer ska samlas för att planera dialogen.
- 3) När beslut om teman ska vara fattade.
- 4) När dialogerna ska äga rum. Varje dialogperiod kan bestå av flera dialoghändelser i stadsdelen.
- 5) När resultatet av dialogen ska vara sammanställd.
- 6) Under vilken period synpunkterna från dialogen ska handläggas.
- 7) När dialogkommissionen ska återrapportera dialogen till kommunstyrelsen.
- 8) När resultatet av dialogen ska återkopplas till kommuninvånarna.
- 9) När budgeten för att realisera synpunkter beslutas och när den ska återredovisas.

För att strålkastarljuset verkligen ska hamna på den stadsdel som står i fokus ska förvaltningarnas och nämndernas arbete anpassas efter årshjulet så långt det är möjligt. När arbetet inte kan synkas är det viktigt att kommunen ändå kommunicerar aktuella frågor i samband med dialogen.

För att resultatet ska bli bra är det viktigt med ett fungerande samspel mellan dialogkommissionen och demokratiutvecklaren som ansvarig tjänsteperson

2017-08-10

samt andra berörda tjänstepersoner såsom områdesutvecklare, dialogkommunikatör, berörda handläggare, civilsamhället och andra relevanta aktörer i den aktuella stadsdelen. De aktörer som är berörda av dialogen ska involveras tidigt i planeringen.

För att kommuninvånarna ska uppleva dialogen som meningsfull bör kommunen handlägga deras synpunkter skyndsamt och återkoppla resultatet till dem som deltagit kort tid efter.

Vad händer om en fråga uppstår i en stadsdel när en annan stadsdel står i fokus?

Det finns exempel på frågor som inte kan koncentreras till fokusperioderna, t ex lagstadgade samråd inom ramen för samhällsbyggnadsprocessen. Dessa kommer även fortsättningsvis att genomföras enligt en särskild ordning. Andra hastigt uppkomna frågor som kräver dialog med kommuninvånarna kommer att samordnas på tjänstemannanivå genom områdesutvecklaren. I enstaka fall kan dialogkommissionen besluta att föra dialog i en annan stadsdel än den som för tillfället står i fokus. Ambitionen är dock att vara restriktiv med medborgardialoger utanför dialogperioderna för att undvika ”dialogtrötthet” bland kommuninvånarna.

Dialogkommissionen ska arbeta aktivt med att nå ut

Dialogforum har ibland haft svårt att nå specifika målgrupper, till exempel ungdomar och att hitta teman med en reell möjlighet till påverkan. Det är viktigt att dialogkommissionen adresserar dessa utmaningar.

För att dialogkommissionen ska bli framgångsrik krävs sannolikt en ambitionshöjning när det gäller kommunikationsinsatser jämfört med dagens dialogforum. Det handlar både om att nå ut till målgruppen inför en dialog och om att nå ut med återkopplingen efter dialogen.

Rådslag som ett komplement till dialogkommissionens arbete

Med rådslag avses ett verktyg där invånarna konsulteras i frågor de är engagerade i. Ofta får de som deltar rösta mellan olika alternativa förslag. Ett rådslag kan användas för att fånga upp och bedöma stödet för olika förslag som rör de olika stadsdelarna. Rådslag ska inte jämföras med en folkomröstning, eftersom ett rådslag är tänkt att handla om en avgränsad fråga i en enskild stadsdel. Det ställer därför inte samma krav på representativitet och identifiering av dem som deltar.

2017-08-10

Arbetsgruppen föreslår att minst två rådslag ska genomföras varje år. Rådslagen ska genomföras digitalt och ersätta medborgarpanelen. Dialogkommissionen ska, med stöd av framförallt kommunledningsförvaltningen, ansvara för att samordna rådslagen. Till skillnad från medborgarpanelen ska rådslagen framförallt fokusera på frågor som rör en enskild stadsdel. En naturlig modell kan vara att man i en dialog som redan inletts upptäcker att frågan passar för ett rådslag. Förslag till rådslag kan komma från nämnder och förvaltningar, inom de områden de har beslutanderätt.

Frågor som lämpar sig för rådslag är vardagsnära ämnen som engagerar kommuninvånarna. Inför varje rådslag bör medborgarna ges möjlighet att vara med och utforma alternativen. Erfarenheten visar att rådslag som genomförs utan föregående möjlighet för berörda att få information och ha dialog om de möjliga alternativen inte blir ändamålsenliga.

Valalternativen måste vara väldefinierade och i förväg utredda och finansierade. Det organ som överlåter valet av insats ska innan dess ha beslutat att alla alternativ är accepterade och möjliga att genomföra. Inför varje rådslag måste kommuninvånarna få veta om kommunen avser följa resultatet eller om det blir rådgivande.

Rent tekniskt krävs ett system som säkrar att berörda nås och har möjlighet att delta. Möjligen kan dagens system för medborgarpanel användas. Enklare tekniska system för rådslag kan dock inte säkerställa att det bara är kommuninvånare som deltar i rådslaget och att inte samma person deltar flera gånger från olika digitala enheter.

Försöksverksamhet

Arbetsgruppen föreslår att dialogkommissionens arbete påbörjas från och med 1 januari 2019 och att hela nästa mandatperiod blir en försöksperiod. Dialogforums och medborgarpanelens verksamhet bör avslutas senast 31 december 2018 för att undvika två överlappande strukturer.

Det är viktigt att den nya verksamheten utvärderas efter testperioden för att lärdomar ska kunna dras. Mångkulturellt centrum föreslås som följeforskare under försöksperioden.

Ekonomiska konsekvenser

Kostnaderna för att ställa om från dialogforum till dialogkommission och från medborgarpanel till rådslag behöver utredas vidare.

2017-08-10

Kommunstyrelsen behöver tilldelas en budget för att realisera synpunkter. Resurser behöver avsättas för tjänstemannaorganisationen för att revidera och ta fram nya styrdokument och riktlinjer samt implementera det nya systemet. Man kan anta att marknadsföringskostnaderna för dialogkommissionens arbete kommer att öka jämfört med dialogforums kostnader för marknadsföring. Samtidigt kan arvodena för dialogkommissionens ledamöter minska jämfört med arvodena till dialogforums ledamöter om det blir lika många eller färre dialogtillfällen totalt fördelat på ett mindre antal ledamöter. Om Mångkulturellt centrum ska ges uppdraget att utvärdera verksamheten efter försöksperioden behöver medel avsättas för det. Vilka personella resurser och tekniska verktyg som behövs för att genomföra rådslag måste utredas vidare.

Att utreda vidare

- ✓ Dialogkommissionens roll och mandat i förhållande till nämnderna.
- ✓ Hur ledamöter väljs till dialogkommissionen
- ✓ Vem som ska besluta vilka synpunkter som ska realiseras: kommunstyrelsen, dialogkommissionen, demokratiberedningen eller förvaltningen.
- ✓ Om hanteringen ska skilja sig åt (beslutanderätt och finansiering) mellan synpunkter som kommer in via dialogkommissionen och synpunkter som kommer in via andra kanaler.
- ✓ Hur budgeten för områdesutveckling förhåller sig till budgeten för att realisera synpunkter.
- ✓ Hur man gör med frågor som kommer in via dialogkommissionen som behöver utredas vidare eller som ska realiseras på lång sikt.
- ✓ Hur man säkerställer att stadsdelar som ligger sent på året inte missgynnas budgetmässigt.
- ✓ Vem som beslutar när och om rådslag ska ske.
- ✓ Vilka styrdokument som behöver ersättas och uppdateras.
- ✓ Ekonomiska konsekvenser.

2017-08-10

2 Stärk områdesutveckling

Arbetsgruppens andra förslag rör Botkyrkas organisering av områdesutvecklingen. Inledningsvis beskrivs dagens organisering och därefter presenteras förslag, konsekvenser och frågor som måste utredas vidare.

Bakgrund/Nuläge

I riktlinjer för områdesutveckling (KS/2015:173) finns områdesutvecklingens uppdrag, och nuvarande organisering beskrivet. Områdesutvecklingens uppdrag är att:

- Samordna kommunens arbete i en stadsdel.
- Komplettera förvaltningsorganisationens perspektiv med områdesperspektivet.
- Ge den kommunala organisationen kunskap om förutsättningar, styrkor och behov i respektive stadsdel.
- Skapa samverkan mellan lokala aktörer, både kommunala och andra.
- Stimulera och tillvarata medborgarnas egna initiativ, lösningar och aktiviteter för att stärka civilsamhället.
- Föra dialog med medborgare.

I varje stadsdel i Botkyrka finns en organisering av områdesutvecklingen. Det operativa arbetet sker i arbetsgrupper medan strategisk planering och styrning sker i så kallade områdesgrupper. Områdesgrupperna består av representanter från samtliga förvaltningars ledningsgrupper och de leds av en förvaltningschef. Även andra betydande lokala aktörer ingår i områdesgruppen, som till exempel stora fastighetsägare och polisen. I alla stadsdelar finns också nätverksgrupper för samordningen av insatser för barn, ungdomar och trygghet.

Arbetsgruppens förslag i korthet

- ✓ Lägga ner områdesgrupperna.
- ✓ Stärk områdesutvecklaren och nätverksgruppens roll i det kontinuerliga arbetet i stadsdelen genom att överföra budget och mandat dit samt uppdrag gentemot dialogkommission.
- ✓ Rikta permanenta satsningar till att förvaltas av nätverksgrupper och områdesutvecklaren.

2017-08-10

Utvecklat förslag

Kortare beslutsvägar

Förslaget innebär att områdesutvecklingen kan bli mer exekutiv och effektiv, särskilt när det gäller mindre och kortsiktiga åtgärder inom stadsdelsutveckling. Om områdesgrupperna läggs ner blir beslutsvägarna kortare. Med mer flexibla resurser finns mer utrymme för snabba åtgärder som platsen behöver och/eller kommuninvånare föreslår. Kommunen kan snabbare och enklare bejaka kommuninvånarens initiativ.

Områdesgrupperna har ifrågasatts

Nytan med områdesgrupperna har ifrågasatts från flera håll. Ledamöter har haft svårt att förstå sina roller och tiden som läggs ner i arbetet bedöms inte stå i relation till nytan/effekten. Man har även ifrågasatt om områdesgrupperna har det mandat som krävs för effektiv utveckling i områden med stora utmaningar.

Nytan med förslaget att lägga ner områdesgrupperna är att resurser frigörs för förvaltningarnas ledningsgrupper, som i dagsläget ingår i de lokala områdesgrupperna. Förvaltningarna får mer tid att fokusera på sina respektive medborgarprocesser.

De lokala nätverksgruppernas funktion och betydelse blir tydligare om mandat och mer resurser överförs dit. Idag är nätverksgruppernas roll att samordna kommunen lokalt beträffande barn och unga samt trygghet. Förslaget innebär att nätverksgruppernas formella uppdrag behöver utvidgas.

Det är viktigt att mandatet i de lokala nätverksgrupperna inte blir alltför begränsat. Även mer omfattande förändringar, stora investeringar och innovativa arbetssätt måste vara möjliga att genomföra. Områdesutveckling ska inte ses som summan av åtgärderna som ryms inom respektive nätverksgrupps begränsade budget och mandat, utan som summan av kommunens totala insatser inom en stadsdel.

I samband med att områdesgrupperna läggs ner är det viktigt att säkerställa att områdesutveckling som perspektiv och kommunalt uppdrag inte försvinner från agendan i förvaltningarnas ledningar. Det finns annars en risk att fokus i förvaltningarnas ledningar begränsas till de egna medborgarprocesserna och att kunskap om och närkontakt med platsens skiftande behov och förutsättningar förloras. Det är viktigt att även fortsatt se till att alla delar av organisationen

2017-08-10

behåller insikten om att vi måste arbeta anpassat i Botkyrkas olika stadsdelar för att lyckas.

Ekonomiska konsekvenser

Sedan flera år har varje områdesgrupp haft 250 000 kronor årligen i budget, det vill säga sammantaget 1,25 miljoner kronor. Under 2016 förstärktes områdesgruppen i Hallunda-Norsborg med 5 miljoner kronor. Under 2017 har områdesutvecklingen förstärkts med sammanlagt 1 miljon kronor för trygghetsskapande åtgärder.

Förslaget om att rikta permanenta satsningar till att förvaltas av nätverksgrupper och områdesutvecklaren, typ ”trygghetsarbets pengar” i Hallunda-Norsborg 2016, innebär att den årliga budgeten för områdesutvecklingen förstärks.

Resurser i form av tid kommer att frigöras när områdesgrupperna läggs ner. Det finns idag fem områdesgrupper och varje områdesgrupp har ca 10 medlemmar. Områdesgrupperna sammanträder cirka 20 timmar om året. Det innebär att cirka 1000 arbetstimmar per år frigörs.

Att utreda vidare

- ✓ Hur säkrar vi att områdesutveckling som perspektiv och kommunalt uppdrag inte försvinner från agendan i förvaltningarnas ledningar?
- ✓ Hur organiserar vi områdesutvecklingen effektivt utan områdesgrupperna och med ett utvidgat mandat för nätverksgrupperna?
- ✓ Vad är kopplingen till SGP – strategisk grupp platsutveckling?
- ✓ Hur kopplar vi områdesutvecklingens medel till förslaget om ambulansdialogkommission?
- ✓ Kopplingen mellan områdesutvecklingen och dialogkommissionens arbete behöver förtydligas, bland annat när det gäller budget och roller. Kan dialogkommissionen till exempel ge områdesutvecklingen och nätverksgruppen uppdrag?
- ✓ Hur kan vi jobba uthålligt löpande i varje område samtidigt som vi fokuserar på ett område i taget?
- ✓ Riktlinjer för områdesutvecklingen behöver förnyas om ändringarna genomförs.

2017-08-10

3 Synpunktshantering och medborgarförslag

Arbetsgruppens tredje förslag rör Botkyrkas synpunktshantering och hantering av medborgarförslag. Inledningsvis beskrivs hur denna hantering sker idag och därefter presenteras arbetsgruppens förslag till förändringar och fortsatt utredning.

Bakgrund / Nuläge

Felanmälan, synpunkter och medborgarförslag – så fungerar det idag

Botkyrka kommun tillhandahåller idag en möjlighet för allmänheten att lämna felanmälan, synpunkter och medborgarförslag till kommunen. Anmälan görs genom separata rutiner via bland annat kommunens hemsida, Botkyrka-appen och kontaktcenter.

Funktionen för felanmälan används för att anmäla fel och brister vad gäller gator och vägar, belysning och annat i de offentliga miljöerna. Anmälan görs via ett formulär där anmälaren beskriver felet och har möjlighet att lämna sina kontaktuppgifter för ytterligare information. År 2016 anmäldes drygt 6800 fel i Botkyrka kommun, vilket är en ökning med drygt 1000 ärenden jämfört med 2015.

Funktionen för synpunktshantering används för att lämna olika typer av förslag och synpunkter till kommunen. En synpunkt kan röra all kommunal service och verksamhet och hanteras i regel direkt av berörd förvaltning. Synpunktslämnaren får en bekräftelse inom två dagar och har även möjlighet att ange på vilket sätt man vill få återkoppling från kommunen. Antalet inkomna synpunkter har ökat stadigt över åren, från drygt 50 år 2011 till mer än 500 år 2016.

Medborgarförslag är liksom synpunkter ett sätt för invånare att lämna förslag till förbättringar. Skillnaden mellan medborgarförslag och synpunkter är att endast de som är folkbokförda i Botkyrka kommun kan lämna medborgarförslag samt att medborgarförslaget hanteras av berörd nämnd eller i kommunfullmäktige. Möjligheten att lämna medborgarförslag har funnits i Botkyrka kommun sedan den infördes i kommunallagen för 15 år sedan. Under de senaste fem åren har antalet inkomna medborgarförslag ökat från färre än 100 till drygt 140 förslag i genomsnitt per år.

Via kommunens hemsida finns information och instruktioner kopplade till respektive påverkanskanal men trots detta är valet av kanal inte alltid tydlig för

2017-08-10

kommuninvånarna. Ansvar för de olika påverkanskanalerna ligger dessutom hos olika förvaltningar vilket försvårar distribution och hantering av inkomna felanmälningar, synpunkter och medborgarförslag.

Kommunens felanmälan och synpunktshantering regleras genom interna rutiner medan hanteringen av medborgarförslagen regleras i Kommunallagen. Medborgarförslagen innehåller därför ett antal formkrav som kommunen och förslagsställaren är ålagd att följa, däribland att förslagen ska vara skriftliga och undertecknas av en eller flera personer, att förslagsställaren ska vara folkbokförd i kommunen samt att förslagsställaren ska uppe namn, adress, telefonnummer samt e-postadress (om sådan finns).

När ett medborgarförslag inkommit ska fullmäktiges presidium bedöma hur förslaget ska behandlas, vilken/vilka nämnd/-er som ska besvara förslaget och om kommunfullmäktige ska besvara förslaget. Därefter ska bekräftelsebrev om förslagets handläggning tillsändas förslagsställaren. Förslagsställaren ska även bjudas in att närvara vid det nämnd- eller fullmäktigesammanträde då förslaget slutbehandlas.¹

Dagens formkrav ställer stora krav på förslagställaren och är administrativt betungande för den förvaltning som ska handlägga förslaget. Formkraven med sluthantering i nämnd/ kommunfullmäktige innebär dessutom ofta långa handläggningstider. Arbetsgruppen vill med anledning av detta lämna nedanstående förslag.

Arbetsgruppens förslag i korthet

- ✓ Skapa en ”en väg in” för hantering av synpunkter och felanmälan
- ✓ Ersätt medborgarförslag med en utvecklad form av medborgarsynpunkter
- ✓ Inför en budget för att hantera mindre synpunkter och koppla denna budget till stadsdelar och dialogkommissionen
- ✓ Rikta kommunikationen så att allmänheten uppmanas att lämna synpunkter stadsdelsvis
- ✓ Säkerställ skyltar för bifallna fysiska synpunkter

¹ Medborgarförslag som bifalles ska, enligt tidigare fattat beslut, markeras med en skylt som kommunen tillhandahåller. Inga rutiner finns dock idag för att verkställa sådan skyltning.

2017-08-10

Utvecklat förslag

Arbetsgruppen föreslår att det skapas ”en väg in” för synpunkter och felanmälan till kommunen. Synpunkter och felanmälningar skulle fotsättningsvis kunna lämnas på olika sätt, t ex genom hemsidan och Botkyrkaappen, men en specifik förvaltning skulle ansvara för hanteringen. Detta skulle tydliggöra processen och förenkla hanteringen både internt och externt, genom bland annat enklare fördelning av ärenden. På så vis kan man enklare följa en inkommen synpunkt och snabbare komma med åtgärd och återkoppling till medborgaren.

Arbetsgruppen föreslår vidare att medborgarförslagen ersätts med en utvecklad form av medborgarsynpunkter. Detta skulle minska handläggningstiderna och det administrativa åtagandet och göra det lättare för medborgare att lämna synpunkter. En budget bör även införas som kan finansiera bifallna synpunkter. Budgeten kopplas till Dialogkommissionen och respektive stadsdel. I och med detta säkerställer kommunen finansiering för att kunna verkställa bifallna synpunkter samtidigt som finansieringen blir tydligt kopplad till respektive stadsdel. Kommuninvånarna bör även uppmanas att inkomma med synpunkter stadsdelsvis, så att synpunkterna får bäring på stadsdelens utveckling och kan hanteras i samband med den stadsdelsindelade årscykeln.

Arbetsgruppen föreslår slutligen att kommunen utarbetar rutiner för att säkerställa att bifallna synpunkter uppmärksammas genom skyltning. Eftersom en så stor del av kommunens kommunikation med kommuninvånarna i dag sker digitalt bör man också utreda om skyltning även kan ske digitalt.

Ekonomiska konsekvenser

Eftersom förslagen syftar till att förbättra hanteringen av kommuninvånarnas synpunkter är det rimligt att anta att antalet synpunkter till kommunen kommer att öka. Kommunen behöver avsätta medel för att hantera det ökade antalet synpunkter och för att kunna tillhandahålla skyltning av bifallna synpunkter. Kommunen frigör dock samtidigt handläggaresurser när förslag som tidigare lämnats som medborgarförslag istället övergår till att bli synpunkter.

Att utreda vidare

- ✓ Hur ska ”en väg in” organiseras?
- ✓ Hur ska rutinerna för medborgarsynpunktshanteringen utvecklas när medborgarförslagen slopas?

2017-08-10

- ✓ Hur ska budgeten för medborgarsynpunktshanteringen disponeras?
- ✓ Hur ska rutinerna för skyltning av synpunkter utformas? Vilka synpunkter ska t.ex. skyltas och på vilket sätt?
- ✓ Styrdokument som kommunfullmäktiges arbetsordning och strategi för demokrati och delaktighet behöver uppdateras
- ✓ Ekonomiska konsekvenser.